
Psykotiske pasienter nektes behandling på frivillig grunnlag

DEBATT

PÅL GJERDEN

pal.gjerdn@sthf.no

Pål Gjerdn er dr.philos., spesialist i psykiatri og overlege ved Klinikk for psykisk helsevern og rusbehandling ved Sykehuset Telemark.

Forfatteren har fylt ut ICMJE-skjemaet og oppgir ingen interessekonflikter.

Etter gjeldende psykisk helsevernlov er det ulovlig å hjelpe en psykotisk pasient som av egen fri vilje ber om hjelp.

Jeg arbeider på en psykosepoliklinikk og går vakter på et psykiatrisk sykehus. I min hverdag møter jeg mange psykotiske pasienter som enten henvises på ordinær måte til poliklinisk behandling eller innleggelse, eller som opplever forverring under en løpende behandlingskontakt. Gjeldende lovverk sier at hvis en psykotisk pasient ber meg om hjelp, skal jeg avvise pasienten.

Vedkommende må eventuelt kontakte fastlege eller legevakt slik at han eller hun kan bli henvist med hjemmel i en tvangsparagraf.

Helsedirektoratet presiserer at «[s]amtykkekompetanse er en forutsetning for behandling basert på pasientens samtykke (frivillig behandling [...])» (1).

Termen *samtykkekompetanse* er vag og vidt definert med stort rom for personlig skjønn. En pasient i en aktiv psykotisk tilstand vil åpenbart kunne beskrives som å mangle samtykkekompetanse. Med andre ord kan man ikke behandle en psykotisk pasient med manglende samtykkekompetanse som ber om hjelp. Denne begrensningen må gjelde enhver form for behandling, det være seg samtalebehandling, dagbehandling, innleggelse, medikamentell behandling eller andre former for terapi.

Er dette anstendig oppførsel overfor hjelpesøkende pasienter?

LITTERATUR

1. Psykisk helsevernloven og psykisk helsevernforskriften med kommentarer. IS-1/2017. Oslo: Helsedirektoratet, 2017: 13.
<https://helsedirektoratet.no%2FRetningslinjer%2FPsyisk%2520helsevernloven%2520og%2520psyisk%2520helsevernforskriften%2520med%2520kommentarer.pdf&usg=AOvVawor6nImBVgjnBSYb6Wzd74P> (21.1.2019).

Publisert: 11. februar 2019. Tidsskr Nor Legeforen. DOI: 10.4045/tidsskr.18.0859
Mottatt 1.11.2018, første revisjon innsendt 12.11.2018, godkjent 19.11.2018.
Opphavsrett: © Tidsskriftet 2026 Lastet ned fra tidsskriftet.no 24. juni 2026.